

3-7 (075) /
С30

Семенов В.Ф.

Т УРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО



ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

Навчальний посібник

Друге видання, доповнене та виправлене

За редакцією професора, д.е.н. Семенова В.Ф.

Херсон
Видавець Грінь Д.С.
2013

УДК: 338.48:908(075.8)

ББК: 65.433.я73

С 30

Рецензенти:

Бельтюков Є.А., завідувач кафедри економіки підприємств Одеського національного політехнічного університету д.е.н., професор;

Ковальов В.Г., завідувач кафедри менеджменту природоохоронної діяльності Одеського державного екологічного університету д.е.н., професор;

Гродзинська І.О., професор кафедри економіки та управління туризмом Одеського національного економічного університету, д.е.н., професор.

Авторський колектив:

Семенов Василь Федорович (Одеський національний економічний університет), д.е.н., професор, керівництво, редакція, вступ, теми 1-20, тестові питання, термінологічний словник, довідкова інформація.

Дишкантюк Оксана Володимирівна (Одеська національна академія харчових технологій), к.т.н., доцент, вступ, теми 7, 8, 12.

Олійник Валентина Дем'янівна (Одеська національна академія харчових технологій), к.г.н., теми 7, 8, 12, тестові питання, термінологічний словник.

Затверджено Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для вищих навчальних закладів (лист №1/11-5231 від 16 червня 2010)

С 30 Туристичне країнознавство: Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Семенова. – Херсон: Гринь Д.С., 2013 р. – 392 с.

ISBN 978-966-2660-66-1

У навчальному посібнику вміщується інформація про особливості розвитку суспільства, сучасний стан економіки, культури, туризму і рекреації в різних туристичних регіонах і окремих країнах Світу. Аналізується туристична привабливість регіонів і країн Світу, розглядаються туристичні ресурси найбільш привабливих країн, причинно-наслідкові особливості формування відомих туристичних дестинацій, тенденції розвитку туризму у світовому просторі.

Навчальний посібник умовно складається з двох частин: у першій – розглядаються основні теоретичні засади загального та туристичного країнознавства, предмет, об'єкт, основні поняття і категорії дисципліни, розкривається економічна, соціальна, культурна картина сучасного Світу, аналізується сутність процесів глобалізації і регіоналізації. У другій частині містяться характеристики країн світу, їхніх туристичних районів та найбільш привабливих туристичних об'єктів. Для закріплення навчального матеріалу після кожної теми наводяться контрольні запитання й тести. Посібник включає також довідковий матеріал (6 додатків). Навчальний посібник «Туристичне країнознавство» призначається для студентів вищих навчальних закладів, які вивчають туризм, економіку та управління туризмом, готельну та ресторанну справу.

ISBN 978-966-2660-66-1

УДК: 338.48:908(075.8)

ББК: 65.433.я73

© Семенов В.Ф., 2013

ВСТУП

Стрімкі економічні та соціальні процеси, які відбуваються у світі країн, а саме глобалізація, регіоналізація, приватизація, трансформація спонукають до постійної й глибокої обізнаності у цій сфері студентів вищих навчальних закладів, особливо тих, хто навчається за економічним фахом. Студенти повинні добре розуміти сучасний світ, його структурні особливості, володіти інформацією про окремі країни. Для всього цього існує наука «Країнознавство», яка має певну розгалуженість залежно від мети вивчення країн. Це синтетична наукова дисципліна, яка вміщує багато напрямків пізнання країн світу, синтезує та узагальнює різноманітні дані про політичну, економічну, соціальну, культурологічну сферу життєдіяльності суспільства, світу в цілому, окремих регіонів, держав та країн.

Важливою складовою частиною загального країнознавства є *туристичне країнознавство*, яке поруч із загальним пізнанням країн світу, інформацією про їхні природні, соціально-економічні умови, міжнародні здобутки щодо вирішення геополітичних, соціально-економічних та інших питань, покликане з точки зору туризму вивчати культурні ресурси, політичні, етно-релігійні особливості країн і регіонів світу, розміщення міжнародних туристичних ресурсів, центрів туризму. Туристичне країнознавство є важливою складовою в системі маркетингу туристичних підприємств.

Розвиток туристичного країнознавства пов'язаний зі змінами у політичній і соціально-економічній ситуації, переходом на засади ринкової економіки і демократизацією суспільного життя в нашій державі, входженням України до світового співтовариства, яке супроводжувалось розширенням різноманітних контактів, у тому числі й завдяки туристичним комунікаціям.

Туризм як суспільне явище, притаманне людству, особливо розвинувся у другій половині ХХ ст., втягуючи в туристичний процес усе більше й більше країн, усе більше й більше людей. До середини 80-х років наша країна брала участь у світовому туристичному процесі обмежено й опосередковано та мала зовсім інший досвід туристичної діяльності – заідеологізований, зорієнтований на власний стандарт обслуговування. Із настанням незалежності громадяни України отримали можливість побувати не тільки в різних куточках власної країни, а й за її межами, ознайомитися з побутом, життям, економікою та культурою інших країн. Контакти українців зі світом стали широкими й інтенсивними.

Розширення світових контактів, входження на всіх рівнях до світового співтовариства змінює соціальні орієнтири, стиль життя, дає потужний імпульс для розвитку туристичного країнознавства, адже саме ця дисципліна дає широке

увявлення про країни й регіони світу, їхні взаємозв'язки, взаємодію та взаємозалежність. Менеджер туризму, який вивчив туристичне країнознавство, набуває тим самим ґрунтовних знань про особливості функціонування економіки країн світу, їхні туристичні ресурси, ринки туристичних послуг. Усе це дає змогу в практичній діяльності менеджеру туризму приймати не тільки оперативні, а й стратегічні рішення, сприяє підвищенню конкурентоспроможності такого спеціаліста.

Навчальний посібник «Туристичне країнознавство» покликаний допомогти студентам оволодіти знаннями щодо особливостей політичної, соціальної та економічної карти світу, господарства, природних, людських та, особливо, туристичних ресурсів туристичної привабливості окремих країн.

У навчальному посібнику досить широко, чітко й у доступному викладенні наведено, по-перше, загальні характеристики світових економічних процесів – глобалізації й регіоналізму виробництва, його локальних, регіональних та світових загальних чи секторальних криз, нерівномірності розвитку країн та їхніх систем, небувалі міграції робочої сили, інвестицій і капіталів, зростання багатонаціональних компаній, розвиток малого і середнього бізнесу. По-друге, у навчальному посібнику на досить великому фактичному матеріалі, запозиченому головним чином із авторитетних вітчизняних та зарубіжних видань, автори-укладачі розкривають найважливіші особливості та деякі тенденції розвитку країн як у розрізі регіонів, так і окремо кожен з найтипівіших країн відповідного регіону. При цьому враховано теоретичні погляди та практичні висновки вітчизняних і зарубіжних спеціалістів у галузі світової економіки та окремих економік країн і регіонів світу.

У тексті посібника наводиться інформація, пов'язана з діяльністю міжнародних інститутів – ООН, МВФ, ЄС, ОПЕК та ін. З пізнавальною метою подані й інші матеріали, наведені у вигляді таблиць, які характеризують ВВП та інші показники на душу населення – від багатих країн до найбідніших. Посібник знайомить студентів зі змістом демографічної ситуації у світі та окремих країнах, показниками виробництва найважливіших видів продукції, із природою й культурою країн і народів світу.

Навчальний посібник «Туристичне країнознавство» з його теоретичними висновками, новими статистичними та фактичними матеріалами може бути використаний як посібник студентами всіх факультетів, усіх спеціальностей. Необхідний цей посібник студентам, що навчаються за спеціальністю «Економіка та управління туризмом», «Готельна й ресторанна справа».

Посібник складається з 21 теми, які умовно можна розділити на два блоки: основи туристичного країнознавства та сучасна система країн світу; регіони та провідні країни світу. У кінці кожної теми студентам пропонуються завдання для самостійної роботи й тести для перевірки знань.

Зміст

ВСТУП	3
Тема 1. Туристичне країнознавство як наука. Сучасна система країн світу	5
1.1. Предмет та основні завдання туристичного країнознавства	5
1.2. Географічне положення та кордони країни	6
1.3. Сучасна система та типізація країн світу	9
1.4. Форми правління та види адміністративно-територіального устрою країн світу	18
1.5. Внутрішня структура держави	23
Контрольні запитання	25
Тестові завдання	26
Тема 2. Сучасні світові процеси	28
2.1. Цивілізаційний підхід до вивчення країн сучасного світу	28
2.2. Індустріалізація. Глобалізація. Міжнародна інтеграція	36
2.3. Геоекономіка й геополітика	47
2.4. Регіоналізація: сучасні підходи до поділу світу та окремих країн на регіони	50
2.5. Регіони світу.....	54
Контрольні запитання	56
Тестові завдання	57
Тема 3. Країни Європи	59
3.1. Загальна характеристика Європи	60
3.2. Регіони Європи.....	62
3.3. Значення ЄС у розвитку економіки Європи.....	67
Контрольні запитання	70
Тестові завдання	70
Тема 4. Федеративна Республіка Німеччина	71
4.1. Головні чинники та показники розвитку країни	71
4.2. Туристичні чинники та ресурси.....	74
Контрольні завдання	78
Тестові завдання	79

Тема 5. Італія (Італійська Республіка)	80
5.1. Загальна характеристика соціально-економічного розвитку країни.....	80
5.2. Туристичні центри країни.....	83
Контрольні запитання	87
Тестові завдання	87
Тема 6. Велика Британія (Об'єднане Королівство Великої Британії та Північної Ірландії)	88
6.1. Загальна характеристика країни.....	89
6.2. Історико-культурний ресурс країни.....	91
Контрольні запитання	93
Тестові завдання	94
Тема 7. Франція	95
7.1. Основні показники розвитку країни	95
7.2. Туристична індустрія країни	98
Контрольні запитання	102
Тестові завдання	102
Тема 8. Російська Федерація	104
8.1. Основні фактори розвитку країни, структура економіки.....	104
8.2. Туристичні ресурси	109
Контрольні запитання	113
Тестові завдання	113
Тема 9. Країни Азії	114
9.1. Сучасний стан і загальна економічна характеристика країн Азії.....	114
9.2. Регіони Азії	116
Контрольні запитання	123
Тестові завдання	123
Тема 10. Індія	125
10.1. Особливості соціально-економічного розвитку країни	125
10.2. Визначні пам'ятки культури країни	127
Контрольні запитання	131
Тестові завдання	131
Тема 11. Китай (Китайська Народна Республіка)	133
11.1. Передумови та показники розвитку економіки країни	133
11.2. Туристичний потенціал країни	135
Контрольні запитання	140
Тестові завдання	141
Тема 12. Японія	142
12.1. Загальна характеристика чинників розвитку країни.....	142

12.2. Культурні цінності країни.....	148
12.3. Національні риси туризму Японії.....	152
Контрольні запитання.....	153
Тестові завдання.....	153
Тема 13. Республіка Казахстан.....	154
13.1. Основні фактори розвитку країни, структура економіки.....	154
13.2. Туристський потенціал Казахстану.....	162
Контрольні запитання.....	166
Тестові завдання.....	166
Тема 14. Країни Америки.....	167
14.1. Країни Північної Америки.....	167
14.2. Нові індустріальні країни Латинської Америки.....	169
14.3. Інтеграційні процеси в Америці.....	171
Контрольні запитання.....	172
Тестові завдання.....	172
Тема 15. США.....	173
15.1. Принципові риси розвитку економіки.....	173
15.2. Історико-культурні ресурси країни.....	177
Контрольні запитання.....	182
Тестові завдання.....	183
Тема 16. Канада.....	184
16.1. Особливості розвитку країни.....	184
16.2. Туристичні ресурси.....	187
Контрольні запитання.....	192
Тестові завдання.....	192
Тема 17. Мексика (Мексиканські Сполучені Штати).....	193
17.1. Особливості розвитку економіки країни.....	193
17.2. Туристичні чинники та ресурси.....	196
Контрольні запитання.....	199
Тестові завдання.....	199
Тема 18. Країни Африки.....	200
18.1. Характеристика Африки.....	200
18.2. Галузева структура.....	201
18.3. Регіони Африки.....	203
18.4. Проблеми соціально-економічного розвитку африканських країн.....	209
Контрольні запитання.....	210
Тестові завдання.....	210
Тема 19. Південно-Африканська Республіка (ПАР).....	211
19.1. Передумови та фактори розвитку країни.....	211

19.2. Основні аспекти розвитку туризму в ПАР.....	214
Контрольні запитання.....	218
Тестові завдання.....	218
Тема 20. Країни Австралії та Океанії.....	220
20.1. Австралійський Союз. Соціально-економічний огляд, передумови, потенціал та розвиток туристичної індустрії.....	220
20.2. Нова Зеландія.....	228
20.3. Океанія.....	230
Контрольні запитання.....	232
Тестові завдання.....	232
Тема 21. Країни з високим рівнем розвитку туризму. Короткий огляд.....	234
21.1. Іспанія.....	234
21.2. Ізраїль.....	244
21.3. Таїланд.....	247
21.4. Швейцарія.....	249
21.5. Єгипет.....	257
21.6. Kenія.....	262
Контрольні запитання.....	265
Тестові питання.....	266
Термінологічний словник.....	268
Довідкова інформація.....	297
Додаток 1. Абетковий покажчик країн світу.....	298
Додаток 2. Розподіл країн світу по континентах.....	318
Додаток 3. Розподіл країн світу за регіональними економічними групуваннями.....	323
Додаток 4. Перелік континентальних регіонів.....	332
Додаток 5. Гіпотези походження (етимологія) назв країн і деяких автономних утворень.....	342
Додаток 1. Міжнародна статистика туристичних потоків.....	381
ЛІТЕРАТУРА.....	385